EX ORDINIS PHILOSOPHORUM MANDATO

RENUNTIANTUR

PHILOSOPHIAE DOCTORES

ET

ARTIUM LIBERALIUM MAGISTRI

RECTORE MAGNIFICO

FERDINANDO ZIRKEL

PHILOSOPHIAE DOCTORE MINERALOGIAE ET GEOGNOSIAE PROFESSORE P. O.

DECANO

IUSTO HERMANNO LIPSIO

PHILOSOPHIAE DOCTORE PHILOLOGIAE CLASSICAE PROFESSORE P. O.

PROCANCELLARIO

FERDINANDO LIBERO BARONE DE RICHTHOFEN

PHILOSOPHIAE DOCTORE GEOGRAPHIAE PROFESSORE P. O.

INDE A DIE PRIMO MENSIS NOVEMBRIS A. MDCCCLXXXV USQUE AD DIEM ULTIMUM MENSIS OCTOBRIS A. MDCCCLXXXVI CREATI.

Praemissae sunt Iusti Hermanni Lipsii quaestiones logographicae.

LIPSIAE
TYPIS A. EDELMANNI, TYPOGR. ACAD.

I.

Georgius Curtius tristi nuper fato uniuersitati nostrae litterarum ereptus quae ante hos uiginti annos de duobus artis uocabulis Graecorum in actis societatis litterarum Saxonicae disseruit nunc in opusculorum uolumine altero repetita, ea miram experta sunt fortunam. Nam plausibilis ὑποκριτής uocis explicatio, quam ueteribus iam probatam nouis ille argumentis firmauit, aduersarium acerrimum inuenit Iulium Sommerbrodt, qui ὑποκριτήν non ab eo quod choro in certamine succedit eique respondet, sed quod poetae mentem interpretetur, nomen accepisse et sibi et aliis persuasit. Quamquam id non admodum miror in eo homine qui uel Heimsoethii incredibile commentum amplexus ὑποκριτάς in scholiis Euripideis promiscue et histriones et grammaticos dici potuisse statuit. At λογογράφους quod Curtius celeberrimo Thucydidis loco non historiae sed prosae orationis scriptores esse adfirmauit, adsentientes habuit plurimos, obloquentem quod sciam neminem. Mihi uero cum plane contraria probetur sententia, quas ob causas aliter existimandum esse arbitrer, paucis exponere haud inutile uidetur.

Thucydides quod extremo prooemio I 21 res antiquas tales existimari iubet quales ipse descripserit neque maiorem fidem iis haberi οὔτε ὡς ποιηταὶ ὑμνήκασι περὶ αὐτῶν ἐπὶ τὸ μεῖζον κοσμοῦντες — οὔτε ὡς λογογράφοι ξυνέθεσαν ἐπὶ τὸ προσαγωγότερον τῇ ἀκροάσει ἢ ἀληθέστερον, λογογράφους eum historicos intellexisse totius loci sententia efficitur. Sed ea notio utrum in ipsa uoce insit an solo sententiarum nexu contineatur, non poterit iudicari nisi ex reliquo usu uel huius substantiui uel cum nemo Thucydide prior aut

aequalis illud usurpasse reperiatur synonymi *λογοποιος*. Quo nomine ter apud Herodotum (II, 143. V, 36. 125) Hecataeum Milesium dici constat neque poterit dubitari, quin non alio sensu id accipiendum sit, quam quo VI, 137 Hecataeus *ἐν τοῖσι λόγοισι* rettulisse aliquid narratur. Nimirum *λόγους* uel *λόγον* Herodotus historias suas dicere ita consueuit, ut ne *Ἀσσυρίους* quidem uel *Λιβυκούς* uel *Αἰγυπτίους λόγους* alios intellegeret, nisi quae ipse de Assyriis Libycis Aegyptiis uel tradidit uel traditurus fuit [1]. Sed cum neque ipse neque qui ante eum scripserunt omnia ex ore hominum exceperint, angustioribus finibus Kruegerum (ad Dionysii Halicarnassensis historiographica p. 496) *λογοποιοῦ* siue *λογογράφου* notionem circumscripsisse patet, quod eum interpretatur qui quae fando tradita accepit conscribat: quamquam prudenti iudicio Creuzeri errorem spreuit, qui fabularis historiae scriptorem intellexerat (Historische Kunst der Griechen² p. 140. 265). At de fabula cum *λόγος* uocabulum non secus quam nostrum 'Geschichte' usurpetur iam apud Herodotum (I, 141), accidit ut idem etiam Aesopum *λογοποιόν* nuncuparet (II, 134) notione uocis leuiter inflexa.

At enim quam adhuc stabiliuimus *λογοποιός* uocis uim, eam Curtius in Thucydidios *λογογράφους* conuenire infitiatur, sed Kruegerum secutus apud Atticos utramque uocem quicunque pedestri sermone scripserit frequenti usu significare contendit. Quod ego uerum esse ita nego, ut neque eorum locorum, quos ille ex Atticis scriptoribus attulit, neque ceterorum,

---

1) I, 184 *τῶν ἐν τοῖσι Ἀσσυρίοισι λόγοισι μνήμην ποιήσομαι.* II, 161 *τὴν ἐγὼ μεζόνως μὲν ἐν τοῖσι Λιβυκοῖσι λόγοισι ἀπηγήσομαι.* II, 99 *μέχρι μὲν τούτου ὄψις τε ἐμὴ καὶ γνώμη καὶ ἱστορίη ταῦτα λέγουσά ἐστι· τὸ δὲ ἀπὸ τοῦδε Αἰγυπτίους ἔρχομαι λόγους ἐρέων κατὰ ἤκουον, προσέσται δὲ αὐτοῖσί τι καὶ τῆς ἐμῆς ὄψιος.* Nam *Αἰγυπτίους λόγους* ne quis ab Aegyptiis potius quam de Aegyptiis traditos explicet, uetat quod duas eorum partes perspicue distinguit Herodotus : c. 142 *ἐς μὲν τοσόνδε τοῦ λόγου Αἰγύπτιοί τε καὶ οἱ ἱρέες ἔλεγον* cll. c. 146 extr. *ταῦτα μέν νυν αὐτοὶ Αἰγύπτιοι λέγουσι* et c. 147 in. *ὅσα δὲ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι καὶ Αἰγύπτιοι λέγουσι ὁμολογέοντες τοῖσι ἄλλοισι κατὰ ταύτην τὴν χώρην γενέσθαι ταῦτ᾽ ἤδη φράσω· προσέσται δέ τι αὐτοῖσι καὶ τῆς ἐμῆς ὄ ιος.* Quibus perspectis ilico concidit fundamentum, quo nixus C. G. Nitzsch (n. musei Rhenani u. XXVII p. 227 sq.) *λόγους* Herodoti narrationes esse continua serie traditas adfirmauit.

quibus apud hos ea substantiua leguntur, ullo istum intellectum requiri, plerisque ne admitti quidem adfirmem. Et *λογογράφος* quidem ac *λογογραφία* uoces apud Aeschinem Demosthenem Dinarchum non referri nisi ad iudicialium orationum scriptores nemo unquam dubitauit neque aliter intellegendum esse quod apud Platonem in Phaedro p. 257 C Lysiam *τῶν πολιτικῶν τις* quem Archinum esse probabiliter suspicantur *διὰ πάσης τῆς λοιδορίας λογογράφον* appellasse narratur, iam scholiasta uidit. Sed quod in eodem dialogo paullo infra p. 257 E Socrati uidentur *οἱ μέγιστον φρονοῦντες τῶν πολιτικῶν μάλιστ᾽ ἐρᾶν λογογραφίας τε καὶ καταλείψεως συγγραμμάτων*, id et ipsum de solis orationibus quamuis non iudicialis tantum generis dici contraria Phaedri quam ille impugnat sententia p. 257 D luculenter demonstrat. Nimirum phesiphma est Socrati *λόγος συγγεγραμμένος*: quare qui rogationes ad populum ferre uetatur *ἄμοιρος γίγνεται λογογραφίας* p. 258 B. Unde quis *ἀθάνατος λογογράφος* p. 258 C dicatur iam apparet neque p. 278 E *λόγων συγγραφέα* alium esse nisi oratorem dubium uidebitur conferenti superiora p. 278 C. Eadem est ratio Aristotelicorum ex rhetorica locorum, de quorum duobus iniuria dubitauit Curtius utrum orator diceretur an prosae orationis scriptor. Sed in illum unum conueniunt quae III, 7 p. 1408a u. 34 leguntur *πάσχουσι δέ τι οἱ ἀκροαταὶ καὶ ᾧ κατακόρως χρῶνται οἱ λογογράφοι· τίς οὐκ οἶδεν; ἅπαντες ἴσασιν.* Causarum autem actorem indicari III, 12 p. 1413b 13 *βαστάζονται δὲ οἱ ἀναγνωστικοὶ οἷον Χαιρήμων (ἀκριβὴς γὰρ ὥσπερ λογογράφος)* concedes comparatis his quae sunt p. 1414a 10 *ἡ δὲ δικανικὴ (λέξις) ἀκριβεστέρα.* Tertio loco II, 11 p. 1388b 22 *ζηλωτοὶ ὧν ἔπαινοι καὶ ἐγκώμια λέγονται ἢ ὑπὸ ποιητῶν ἢ λογογράφων* Curtius propter poetarum uidelicet oppositionem de prosae scriptoribus cogitare maluit pariter atque Platonis et Isocratis locis quibus *λογοποιοί* cum poetis componuntur.

At Isocrates Philippi § 109 *περὶ τοίνυν Ἡρακλέους οἱ μὲν ἄλλοι τὴν ἀνδρίαν ὑμνοῦντες αὐτοῦ καὶ τοὺς ἄθλους ἀπαριθμοῦντες διατελοῦσι, περὶ δὲ τῶν ἄλλων τῶν τῇ ψυχῇ προσόντων ἀγαθῶν οὐδεὶς οὔτε τῶν ποιητῶν οὔτε τῶν λογοποιῶν οὐδεμίαν φανήσεται μνείαν πεποιημένος* nequit dubitari quin *λογοποιούς* non alios intellegi uoluerit atque Busiridis § 37 *ὁμολογεῖται παρὰ πάντων τῶν*

λογοποιῶν Περσέως τοῦ Διὸς καὶ Δανάης Ἡρακλέα μὲν εἶναι τέτταρσ. γενεαῖς νεώτερον, Βούσιριν δὲ πλέον ἢ διακοσίοις ἔτεσι πρεσβύτερον, quo loco historiarum scriptores non minus dici quam in Xenophontis Cyropaedia VIII, 5, 28 ἔνιοι δὲ τῶν λογοποιῶν λέγουσιν ὡς τὴν τῆς μητρὸς ἀδελφὴν ἔγημεν · ἀλλὰ γραῦς ἂν παντάπασιν ἦν ἡ παῖς ne Curtius quidem infitias iuit : quamquam de Atticorum sermone ex hoc quidem loco nihil colligitur, quem grammatici alicuius adnotationi deberi iam Schneiderus perspexit. Neque dispari intellectu Plato Reipublicae III p. 392 postquam poetarum de dis daemonibus heroibus rebus inferis narrationes exagitauit, de hominibus qualia iuuenes audire deberent expositurus haec scripsit οἶμαι ἡμᾶς ἐρεῖν ὡς ἄρα καὶ ποιηταὶ καὶ λογοποιοὶ κακῶς λέγουσι περὶ ἀνθρώπων τὰ μέγιστα ὅτι εἰσὶν ἄδικοι μέν, εὐδαίμονες δὲ πολλοί, δίκαιοι δὲ ἄθλιοι : de quibus dubitare non sinunt sequentia καὶ τὰ μὲν τοιαῦτα (οἶμαι ὑμᾶς) ἀπερεῖν λέγειν, τὰ δ᾽ἐναντία τούτων προστάξειν ᾄδειν τε καὶ μυθολογεῖν. Euthydemi tamen p. 298 CDE λογοποιοί sunt oratores latiore quidem illo sensus quem λογογράφος uoci in Phaedro identidem et bis in Aristotelis rhetorica subesse uidimus, siquidem ars eorum δικαστῶν τε καὶ ἐκκλησιαστῶν καὶ τῶν ἄλλων ὄχλων κήλησίς τε καὶ παραμυθία perhibetur p. 290 A. Nouo denique exemplo homines fictos rumores serentes λογοποιούς dixit Demosthenes contra Timocratem § 15 μισθωσάμενοι δὲ τοῦτον καὶ οὐδὲ παρεσκευασμένοι τὰ δίκαια ποιεῖν ὑμῖν κατὰ τὴν ἀγορὰν λογοποιοὺς καθίεσαν ὡς ἁπλᾶ μὲν ἕτοιμοι τὰ χρήματ᾽ ἐκτίνειν, διπλᾶ δ᾽ οὐ δυνήσονται: cui plane simile est illud apud Dinarchum contra Demosthenem § 35 περιῄεις κατασκευάζων λογοποιούς. In eundem tamen significatum iam pridem abierat λογοποιεῖν uerbum, quod de fabularum fictionibus usurpauerunt Plato Reipublicae II p. 378 D καὶ τοὺς ποιητὰς ἐγγὺς τούτων ἀναγκαστέον λογοποιεῖν et de legibus I p. 636 C πάντες Κρητῶν τὸν περὶ Γανυμήδους μυθον κατηγοροῦμεν ὡς λογοποιησάντων τούτων, Isocrates Busiridis § 38 καὶ παίδων βρώσεις καὶ πατέρων ἐκτομὰς καὶ μητέρων δεσμοὺς καὶ πολλὰς ἄλλας ἀνομίας κατ᾽ αὐτῶν ἐλογοποίησαν (οἱ ποιηταί), Xenophon Cyropaediae II, 2, 11 ὥσπερ ἔνιοι καὶ ἐν ᾠδαῖς καὶ ἐν λόγοις οἰκτρὰ ἄττα λογοποιοῦντες εἰς δάκρυα πειρῶνται ἄγειν: de falsis rumoribus

post Thucydidem VI, 38, 1 et Andocidem de mysteriis § 54 et de pace 35 frequentauerunt oratores (Lysias XVI, 11. XXII, 14. Isocrates V, 75. XV, 136. Demosthenes IIII, 49. VI, 14. XXI, 198). Itaque λογοποιίαν Theophrastus characterum c. 8 interpretatur *σύνθεσιν ψευδῶν λόγων καὶ πράξεων*: quo eodem sensu praeter λογοποιεῖν uerbum etiam λογοποιός substantiuum adhibuit.

Λογοποιός igitur uoci uarius mansit usus: λογογράφος et λογογραφία mature ad solos oratores reuocari coepta sunt. Unus inter Atticos qui aetatem tulerunt Thucydides sicut historiam suam λόγου nomine appellauit (I, 97 *τὴν ἐκβολὴν τοῦ λόγου ἐποιησάμην διὰ τόδε*), ita λογογράφους dixit historicos. Cuius exemplum secutus est Polybius, ut posteriores omittam, VII, 7, 1 *τινὲς τῶν λογογράφων τῶν ὑπὲρ τῆς καταστροφῆς τοῦ Ἱερωνύμου γεγραφότων*. Uniuerse autem qui λογογράφους intellexerit, inter prosae orationis scriptores neminem reperio ante Dionysium Halicarnassensem de compositione uerborum c. 16 *καὶ αὐτοί τε δὴ κατασκευάζουσιν οἱ ποιηταὶ καὶ λογογράφοι πρὸς χρῆμα-ὁρῶντως οἰκεῖα καὶ δηλωτικὰ τῶν ὑποκειμένων τὰ ὀνόματα ὥσπερ ἔφην*, quo de loco dubitari nequit propter alterum ad quem relegat c. 15 *οἱ χαριέστατοι ποιητῶν καὶ συγγραφέων τὰ μὲν αὐτοί τε κατασκευάζουσιν ὀνόματα κτλ.* Et συγγραφεύς quidem uocem eadem ui iam Plato usurpasse uidetur Phaedri p. 235 C *δῆλον δὲ ὅτι τινῶν ἀκήκοα (βελτίω) ἤ που Σαπφοῦς τῆς καλῆς ἢ Ἀνακρέοντος τοῦ σοφοῦ ἢ καὶ συγγραφέων τινῶν*: quamquam frequentiorem apud hunc esse ποιητῶν et ἰδιωτῶν oppositionem demonstrant quae ad Symposii p. 178 B uerba infra exscribenda collegerunt Rueckertus et Hugius. Sed Thucydides cum non potuerit nisi de antiquioribus historiarum scriptoribus loqui, non tam ineptum quam Curtio uidebatur iudicabimus qui post Creuzerum inualuit λογογράφος uocis usum, quamuis eo sane ab illius exemplo discedat, quod is Herodotum logographorum numero includit, recentiores excludere consueuimus.

II.

Logographorum quae ferebantur scripta magna ex parte subditiua uisa esse noto constat Dionysii Halicarnassensis testimonio de Thuc. 23 p. 864 *οὔτε γὰρ διασῴζονται τῶν πλειόνων αἱ γραφαὶ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων οὔθ' αἱ διασῳζόμεναι παρὰ πᾶσιν ὡς ἐκείνων οὖσαι τῶν ἀνδρῶν πιστεύονται ἐν αἷς εἰσιν αἵ τε Κάδμου τοῦ Μιλησίου καὶ Ἀρισταίου* (l. *Ἀριστέου*) *τοῦ Προικοννησίου καὶ τῶν παραπλησίων τούτοις.* Aristeas quae prosa oratione conscripsisse credebatur, non magis a quoquam lecta fuisse uidentur quam theogonia, cuius mentionem cum illis iungit Suidas u. *Ἀριστέας· ἔγραψε δὲ οὗτος καὶ καταλογάδην θεογονίαν εἰς ἔπη α*: ubi post *καταλογάδην* cum Kustero inserendum uidetur *τινὰ καί.* Cadmum ad utrum genus rettulerit Dionysius magis dubitari poterit : quamquam exstitisse libros eius nomine inscriptos fidem facere uidetur Diodori de Nilo narrantis indicium I, 37 *οἱ μὲν γὰρ περὶ τὸν Ἑλλάνικον καὶ Κάδμον, ἔτι δ' Ἑκαταῖον καὶ πάντες οἱ τοιοῦτοι παλαιοὶ παντάπασιν ὄντες εἰς τὰς μυθώδεις ἀποφάσεις ἀπέκλιναν.* Veruntamen fueritne unquam Cadmus Milesius historicus ut iam antiquitus dubitatum esse Plinii indicant uerba hist. natur. V, 122 'nec fraudanda (Miletus) ciue Cadmo qui primus prosam orationem condere instituit', ita nostra memoria iustissimas mouit dubitationes Carolus Mueller histor. Graec. fragm. II p. 2 sq., qui ex Cadmo litterarum inuentore illum confictum esse existimauit. Cuius iudicium secuti sunt plurimi, impugnauerunt nuper, non refutauerunt Bergkius et Bernardus Heil (Logographis qui dicuntur num Herodotus usus esse uideatur p. 47 sqq.). Quorum ille etiam hoc Clementi Alexandrino Strom. VI, 2 p. 752 P. credidit, quod ipsum aliis maximam excitauit suspicionem, quae Cadmus uberiore narratione persecutus fuerit, ea in compendium coegisse Bionem Proconnesium neque quoniam hic Pherecydi Syrio aequalis fuisse traditur (Diog. Laert. IIII, 58), Cadmum in olympiadem quinquagesimam uel olim adeo in quadragesimam reicere dubitauit nimio interuallo artis historicae quae ipsi uidebantur primordia seiungens ab eorum logographorum temporibus, de quibus certiore fide constat. Heilius autem quod Phoenici

Cadmo libros supponi potuisse concedit, negat potuisse Milesio, grammaticorum neglexit testimonia, quibus litterarum inuentorem ex Phoenice factum esse Milesium iam Muellerus probauit.

At immerito in eiusdem suspicionis communionem uocatus est Acusilaus Argiuus. Cuius genealogias haud raro a ueteribus usurpatas nihil esset quod in dubitationem adduceret, nisi apud Suidam (u. *Ἑκαταῖος*) legerentur uerba *τὰ Ἀκουσιλάου νοθεύεται* idemque quae de uita Acusilai habet satis mirabilia essent. Unde profecti Muellerus (l. d. I p. XXXVII sq.) qui posteriore tempore ferebantur Acusilai libros Alexandrinorum aetate confectos esse censuit, Carolus Frick (Beiträge zur griechischen Litteraturgeschichte und Chronologie p. 3 sq.) dubitari non posse iudicauit, quin Neoplatonicus quidam eam fraudem commiserit, Gutschmidius denique (in Flachii Hesych. Onomat. p. 7) Platonis certe aetate non posse fraudem quam et ipse statuit recentiorem esse intellexit: ita tamen falsarius iste a uero Acusilao satis exiguo temporis spatio distaret atque ea aetate libros illi supposuisset, qua eiusmodi fraudes factas esse neque ullo exemplo probatur neque omnino credi posset, etiamsi notum sperneremus Galeni testimonium in Hippocr. de nat. hom. I, 42 u. XV p. 105 K. Sed uidendum est de Platonis loco ceterisque de Acusilai principio testibus paullo accuratius. Platonis uerba in Symposio sunt haec p. 178 AB *τὸ γὰρ ἐν τοῖς πρεσβύτατον εἶναι τίμιον· τεκμήριον δὲ τούτου· γονῆς γὰρ Ἔρωτος οὔτ' εἰσὶν οὔτε λέγονται ὑπ' οὐδενὸς οὔτε ἰδιώτου οὔτε ποιητοῦ, ἀλλ' Ἡσίοδος πρῶτον μὲν Χάος φησὶ γενέσθαι*

αὐτὰρ ἔπειτα
Γαῖ' εὐρύστερνος πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
ἠδ' Ἔρος.

Παρμενίδης δὲ τὴν Γένεσιν λέγει

πρώτιστον μὲν Ἔρωτα θεῶν μητίσατο πάντων.

Ἡσιόδῳ δὲ καὶ Ἀκουσίλεως ὁμολογεῖ. Explicatius de Acusilao testimonium est apud Damascium *περὶ πρώτων ἀρχῶν* c. 124 p. 383, quem locum paullo plenius quam a Muellero factum apponi necesse est, quo magis pateat, quantum in errorem implicatus sit Frickius, qui indubia ratione nodum expediuisse sibi uidebatur. *Ἀκουσίλαος δέ* inquit *Χάος μὲν ὑποτίθεσθαί*

μοι δοκεῖ τὴν πρώτην ἀρχὴν ὡς πάντη ἄγνωστον, τὰς δὲ δύο μετὰ τὴν μίαν, Ἔρεβος μὲν τὴν ἄρρενα, τὴν δὲ θήλειαν Νύκτα, ταύτην μὲν ἀντὶ ἀπειρίας, ἐκείνην δὲ ἀντὶ πέρατος. ἐκ δὲ τούτων φησὶ μιχθέντων Αἰθέρα γενέσθαι καὶ Ἔρωτα καὶ Μῆτιν, τὰς τρεῖς ταύτας νοητὰς ὑποστάσεις, τὴν μὲν ἄκραν Αἰθέρα ποιῶν, τὴν δὲ μέσην Ἔρωτα κατὰ τὴν φυσικὴν μεσότητα τοῦ ἔρωτος, τὴν δὲ τρίτην Μῆτιν κατ' αὐτὸν ἤδη τὸν πολυτίμητον νοῦν. παράγει δὲ ἐπὶ τούτοις ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ ἄλλων θεῶν πολὺν ἀριθμὸν κατὰ τὴν Εὐδήμου ἱστορίαν. In his quae Acusilai quae Damascii sunt, qui diligenter dignoscit, de neoplatonissante Acusilai libro cogitare omnino non poterit. Sed de Acusilao quae traduntur non magis quam quae praecedunt de Orphicis, sequuntur de Epimenide Pherecyde Babyloniis Magis Sidoniis Aegyptiis ad Damascium redeunt saeculi p. Ch. n. sexti scriptorem, sed ad Eudemum Rhodium nobilissimum Aristotelis sectatorem, cuius inter fragmenta totum locum suo iure rettulit Spengelius n. 117 coll. praef. p. XI sq. Accedit igitur ad Platonem testis aetate satis propinquus neque sententia ab illo discrepans ut obiter rem inspicienti uideri possit. Nam Platoni concordantem cum Hesiodo Acusilaum facere licuit, quamquam hic *Ἔρωτα* non sicut Hesiodus ex ipso statim Chao prodire uoluit, sed medios inter utrumque inseruit *Ἔρεβος* et *Νύκτα*: qua in re ita certe cum Hesiodo concinit, quod secundum hunc quoque (Theog. 123 sqq.)

ἐκ Χάεος δ' Ἔρεβός τε μέλαινά τε Νὺξ ἐγένοντο·
Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε καὶ Ἡμέρη ἐξεγένοντο
οὓς τέκε κυσσαμένη Ἐρέβει φιλότητι μιγεῖσα.

Studiosius sane quam uerius Phaedrus testimonium Acusilao denuntiauit: sed idem cadit in Parmenidem, cuius mentionem qui ex interpolatione profectam esse opinati sunt, eos satis iam a Stallbaumio refutatos esse uideo, qui idem etiam de uerbis *τὴν Γένεσιν λέγει* recte iudicasse mihi uidetur. Sed necessario tollenda sunt cum Hommelio Iahnio Hugio uerba quae post Hesiodeum locum in libris manuscriptis inepte inculcantur *φησὶ μετὰ τὸ Χάος δύο τούτω γενέσθαι, Γῆν τε καὶ Ἔρωτα*: quae qui seruare uoluerunt transpositis post Hesiodea *Ἡσιόδῳ δὲ καὶ Ἀκουσίλεως ὁμολογεῖ* et *ὅς* articulo addito Wolfius et Schanzius pugnantem cum Eudemo

Platonem ipsi demum efficiunt. Ex Philodemi *περὶ εὐσεβείας* p. 61 Gomp. *Ἀκουσίλαος δ' ἐκ Χάους πρώτου τἆλλα* (*φησί*) nihil noui discimus: scholiastae autem Theocritei ad 13, 1 *Ἀκουσίλαος Νυκτὸς καὶ Αἰθέρος* (*υἱὸν Ἔρωτα λέγει*) error est manifestus, quem tamen corrigendo amouere non liceat [1]).

Ab Eudemo maiore sane temporis interuallo distant reliqui de Acusilai libris testes Didymus Strabo Iosephus Apollodorus personatus alii saeculo altero non superiores, quo Sabinum Hadriano imperante commentariis illos illustrasse testatur Suidas. Sed illorum indicia ut partim certe ad antiquiores fontes redire probabile est [2]), ita nihil usquam in iis reperitur, quod iustam dubitationem moueat. Nam quod ea cum Hesiodi memoria, ad quam Acusilaus ita se applicauit, ut carmina eius in prosam orationem conuertisse uideri posset teste Clemente Alexandrino Strom. VI, 2 p. 752, non saepius consentiunt quam ab ea discrepant, facillimam inde habet explicationem, quod in his potissimum causa exstitit logographi nominandi. Neque iam mirabimur notum illud Iosephi contra Apionem I, 3 testimonium *ὅσα δὲ διωρθοῦτο τὸν Ἡσίοδον Ἀκουσίλαος*: quibus quae praecedunt *ὅσα μὲν Ἑλλάνικος Ἀκουσιλάῳ περὶ τῶν γενεαλογιῶν διαπεφώνηκεν*, iis fidem librorum augeri potius quam imminui apparet. Restant quae in

---

1) Non minus quam in hac quaestione falsus est Frickius quod seriem illam regum Atticorum, qua a Cecrope ad Demophontem duodecim nomina numerantur, iam ab Acusilao constitutam esse sibi persuasit. Kirchhoffii quidem sententia ne Hellanicum quidem illam nouisse putautis Hermae u. VIII p. 184 sqq. non maiori dubitationi obnoxia est quam Brandisii de temporum graecorum antiquissimorum rationibus p. 8 sq., quem Frickius sequitur. Sed de Acusilao nihil huic colligere licuit ex Eusebii praepar. euang. X, 10, 7 p. 489 (fr. 14) *ἀπὸ Ὠγύγου τοῦ παρ' ἐκείνοις αὐτόχθονος πιστευθέντος, ἐφ' οὗ γέγονεν ὁ μέγας καὶ πρῶτος ἐν τῇ Ἀττικῇ κατακλυσμὸς Φορωνέως Ἀργείων βασιλεύοντος, ὡς Ἀκουσίλαος ἱστορεῖ, μέχρι τῆς πρώτης ὀλυμπιάδος — ἔτη συνάγεται χίλια εἴκοσι ὡς καὶ τοῖς προειρημένοις συμφωνεῖ καὶ τοῖς ἑξῆς δειχθήσεται.* In quibus Acusilai mentionem ad sola praecedentia, non ad annorum cumputationem referri totum locum inspicienti facile patebit. Simili interpretandi uitio laborant quae Frickius p. 6 sq. Brandisio Munychum inter Atticos reges ab Hellanico relatum esse propter fr. 71 statuenti obloquitur.

2) Strabonis eam partem, qua Acusilai mentio inicitur, Apollodori commentario deberi quo is nauium catalogum illustrauit, satis probasse uidetur B. Niese n. musei Rhenani u. XXXII p. 268 sqq. nec minus credibile bibliothecae auctorem, quae cum Hesiodeis conspirant ut tamen in singulis haud paucis ab eis dissentiant, ab Acusilao petiuisse ipsum, quae Roberti est sententia de Apoll. bibl. p. 69 sqq.

uita Suidae mira narrantur de patria Acusilai et de tabulis aeneis a patre eius effossis, unde ipse operis materiam hauserit. Nam ne illis *Ἀργεῖος ἀπὸ Κερκάδος πόλεως οὔσης Αὐλίδος πλησίον* cum Ungero et Muellero confisi Argo Boeotio eum oriundum esse credamus, uetat loci Straboniani quo Argos illud memorari putatur (VIIII, 2, 12 p. 404) manifesta corruptela. Contra erat profecto causa, cur in Hesiodi patria etiam Acusilaum ortum esse mallent. Sed eiusmodi fabulis huius res exornare non minus in promptu erat quam Pherecydis Syrii, quocum illi etiam hoc commune est quod et ipse in septem sapientium numerum relatus est (Diog. Laert. I, 41. Clem. Al. Strom. I, 14 p. 350). Quod si quis fabellas istas prooemio cuidam genealogiarum libris ad augendam eorum fidem praemisso insertas indidemque etiam de auctore eorum dubitationem natam esse coniecerit, ego non impediam. Quamquam genuinam operis originem etiam tum praestare licebit, ubi suspicionis causam detegere non contigerit, id quod in Xantho usu uenit.

Etenim Xanthi quoque Lydiaca iam antiquitus pro subditiuis esse habita notissimo discimus Athenaei XII p. 515 D loco *ὡς ἱστορεῖ Ξάνθος ὁ Λυδὸς ἢ ὁ τὰς εἰς αὐτὸν ἀναφερομένας ἱστορίας συγγεγραφὼς Διονύσιος ὁ Σκυτοβραχίων ὡς Ἀρτέμων φησὶν ὁ Κασανδρεὺς ἐν τῷ περὶ συναγωγῆς* (Jonsius *ἀναγωγῆς*) *βιβλίων*. Quod Artemonis iudicium quamuis Athenaeus impugnet additis his *ἀγνοῶν ὅτι Ἔφορος ὁ συγγραφεὺς μνημονεύει αὐτοῦ ὡς παλαιοτέρου ὄντος καὶ Ἡροδότῳ τὰς ἀφορμὰς δεδωκότος*, uerissime tamen latum esse Welckerus singulari commentatione Seebodii diario a. 1830 p. 70 sqq. inserta et repetita in opusculorum uolumine primo p. 431 sqq. ita probare studuit, ut assensum ferret C. Muelleri C. Hachtmanni, qui in dissertatione de Dionysio Mytilenaeo seu Scytobrachione a. 1865 edita noua commenta Welckerianae sententiae superstruxit[1]), aliorum plurimorum uel nouissima aetate, uelut E. Meyeri (Geschichte des Alterthums I p. 499 sq.)

1) Satis illa confutauit O. Sieroka in programmate Lyckiano cui inscripsit Die mythographischen Quellen für Diodors drittes und viertes Buch (1878) p. 26 sqq. quamuis Welckeriani inuenti et ipse assecla, contra quem Hachtmanno plura quam debebat concessit E. Meier in Quaestionibus Argonauticis (1882) p. 5 sqq.

Busolti (Griechische Geschichte I p. 331) Heilii (l. d. p. 28). Dissensum professi sunt pauci, in quibus tamen est Gutschmidius (n. annal. philol. u. XCV p. 750. comment Gotting. a. 1885 p 233). Sed cum neque hic neque alius quisquam sententiae contrariae causas satis reddiderit, paucis quid rei sit exponere operae pretium uidetur. Atque genuinis Lydiacis non solum Ephorum usum esse sed etiam Eratosthenem, cuius memoriam seruauit Strabo I, 3, 4 p. 49 cll. XII, 8, 19 p. 579, ipse Welckerus ita concedit, ut etiam reliqua quae de Xantho ab omni suspicione libera habet Strabo XII, 8, 3 p. 572. XIII, 4, 9 p. 628. XIIII, 5, 29 p. 680 (fr. 8. 4. 5) ex Eratosthene hausta esse suspicetur. Sed quae Mnaseas apud Athenaeum VIII p. 346 E ex Lydiacis refert de Atergati cum Ichthye filio a Mopso rege lacu submersis et a piscibus deuoratis (fr. 11), ea non potuisse a Xantho uero narrari Welckero tam certum esse uidebatur, ut uel hoc documento Artemonis iudicium satis confirmatum esse putaret. At repugnant temporum rationes. Nam Scytobrachionem extremo altero ante Christum natum saeculo docuisse Alexandriae a Suetonio didicimus de grammaticis c. 7, cuius testimonium qui in dubitationem uocauit Hachtmannus p. 13 sq. argumentatione ea usus est, quae refutatione non indigeat. Mnaseas autem inter Eratosthenis discipulos recensetur a Suida s. u. Ἐρατοσθένης, ut Scytobrachione aliquantum antiquiorem eum fuisse appareat : quam rem miror et Welckerum (p. 436) fugisse et qui Suidae illud indicium optime firmauit Prellerum de Mnasea Patarensi disserentem diar. antiq. stud. a. 1846 p. 674 uel opusculorum p. 313 cll. p. 685 = 326. Itaque ab illa ueteres fabulas explicandi ratione, quam Euemeri nomine designare consueuimus, Xanthum ipsum non magis abhorruisse certa iam fide constat, quam aequalem eius Hecataeum Milesium: quamquam ne huius quidem genealogias eodem nomine in suspicionem adducere dubitauerunt. Neque uero plus ualet alterum argumentum, quo Welckerus Artemonis fidem stabilire sibi uidebatur, quod Clemens Strom. I, 21 p. 398 Arctini et Leschis certamen (uel potius coloniam in Thasum insulam deductam) a Xantho in olympiadem duodeuigesimam relatum esse tradit (fr. 27). Nam quod Welckerus uerendum esse negat, ne quis olympiadem ab alio aliquo ante

Clementem computatam esse credat, id ipsum tamen perquam probabile uidebitur Clementis uerba haec inspicienti *Ξάνθος δὲ ὁ Λυδὸς περὶ τὴν ὀκτωκαιδεκάτην ὀλυμπιάδα, ὡς δὲ Διονύσιος περὶ τὴν πεντεκαιδεκάτην ὀλυμπιάδα, ὡς εἶναι συμφανὲς τὸν Ἀρχίλοχον μετὰ τὴν εἰκοστὴν ἤδη γνωρίζεσθαι ὀλυμπιάδα.* In quibus Dionysium intellegendum esse Halicarnassensem cuius *περὶ χρόνων* libros etiam alibi Clemens usurpauerit, Xanthi autem mentionem hunc iam apud Dionysium repperisse, quem Lydi opere in archaeologia usum esse constet, uerissime iudicauit Muellerus IIII p. 396 nec dissensit Rohdius n. musei Rhenani u. XXXIII p. 195 n. 1. Restant praeter leuiores scrupulos quos urbium quaedam nomina e Lydiacis apud Stephanum Byzantium allata Welckero iniecerunt, dubitationes non ipsius Xanthi fragmentis excitatae sed iis quae in Constantini eclogis exstant excerpta ex Nicolai Damasceni historiis. Quem quamuis de Lydiis rebus plurima debere Xantho iam dudum Creuzerus ostenderit (histor. Graec. antiquiss. fragm. p. 183 sqq. 200 sqq. al., cuius copias paucis augere licuit Hachtmanno de ratione inter Xanthi *Λυδιακά* et Herodoti Lydiae historiam p. 13 sqq.), tamen ne hunc ad uerbum exscripsisse credamus, cauet fr. 28 cum Xanthi fr. 12 collatum, de quo scite post Creuzerum p. 185 sq. iudicauit Muellerus III p. 372, cui frustra contradicit Hachtmannus p. 14: quamquam hoc sane dignum quod animaduertatur Xanthi illud fragmentum eidem Athenaeo deberi, qui eius libros Artemoni adscripsit. Et quae de Croeso in rogo constituto habet Nicolaus, ea nequaquam Xanthi esse Fr. Schubert historiae regum Lydiorum p. 120 sqq. eo probauit[1]), quod

1) Ne quis rem ita expediat, ut Xanthum in Lydorum rebus narrandis non ultra Gygis tempus descendisse suspicetur, illud cauet, quod de Gygis rebus altero de quattuor libris exposuisse Xanthum ex fr. 17 probabiliter collegit Muellerus III p. 384 n. 55. Ceterum quod W. Mure, cuius prudentem de Xanthi Lydiacis disputationem (critical history of the language and literature of antient Greece IIII p. 535 sqq.) perscriptis demum meis inspexi, Nicolai fr. 71 non posse a Xantho, ut Creuzer et Coraes uoluerunt, petitum esse monuit, quoniam illic Mysia Thracum dicatur regio, Xanthus autem Mysorum genus a Lydis deduxerit, idem iam Muellerus III p. 413 sq. obseruauit, sed cum Welckeri sententia conciliare ita conatur, ut alium Nicolaus in Lydorum rebus quarto sexto septimo libris enarrandis secutus esse auctorem statuatur, alium in illo fragmento, quod Constantini codices duodeuigesimo, ipse octauo libro tribuit.

haud pauca ad uerbum conspirant cum Herodoteis, quo scilicet argumento praeter cetera nituntur, qui Xanthi libros ab Herodoto in usum uocatos esse sibi persuadent. Itaque etiam narrationem eam quae est de Magnete poeta belli inter Gygen et Magnetas commissi auctore (fr. 62) a Nicolao ex Xantho haustam, sed suis ornamentis auctam esse probabile est. Longe uero uberiorem Xanthi doctrinam exhibet Nicolaus in fragmento illo magni pretii de regibus Heraclidis, quod cum anno demum h. s. duodequinquagesimo in lucem emissum sit, Welckero ne tum quidem innotuit, cum iteratis curis commentationem suam ederet. Ex quo etiam illud didicimus iniuria mirabilem Plinii (h. n. VII, 38, 126. XXXV, 8, 55) de Bularchi pictura a Candaule rege auro repensa notitiam a Welckero ad Xanthum esse relatam, quippe qui pro Candaule nominet Sadyatten: id quod iam Muellerum III p. 396 monuisse uideo. Quae cum ita sint, ne Menippum quidem ueras Xanthi historias in breue coegisse (Diog. Laert. VI, 101) est cur negemus.

De chronicis Hippyis Rhegini (nam hac nominis forma etiam post Sittlium uti tuto licebit) paucis defungar: quae U. de Wilamowitz Hermae u. XVIIII p. 442 sqq. tertio a. Chr. n. saeculo aut orta esse aut nouitiis additamentis adulterata probatum iuit. Sed illud argumentum, quo solo res conficeretur, a lapide Epidaurio cum fragmento 8 collato repetitum futtile esse mox in eadem ephemeride XXI p. 468 sq. Zacherus ostendit.

Difficillima omnium de Hecataei periodo est quaestio, quam ne is quidem qui nuperrime geographiae apud Graecos historiam enarrare coepit diiudicare ausus est (H. Berger, Geschichte der wissenschaftlichen Erdkunde bei den Griechen I p. 7). Mihi cum omnem controuersiam retractare per huius opellae rationes non liceat, illud dixisse satis habendum sententiam eam a nullo dum confutatam uideri, quam H. Hollander in dissertatione Bonnensi de Hecataei Milesii descriptione terrae a. 1861 edita probauit, sola Aegyptiaca ab Hecataeo non posse scripta esse[1]), reliqua

1) Ad Aegyptiaca posses referre Agathemeri I, 1 p. 471 uerba *Δαμάστης ὁ Σιγειεὺς τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν Ἑκαταίου μεταγράψας περίπλουν ἔγραψε*, nisi collato Porphyrii apud Euseb. praep. evang. X, 3 p. 466 B loco errore potius Hecataei nomen pro Hellanici esse positum uideretur.

cur ab eo abiudicentur, causam esse nullam. Nouissimus quidem Nissenus in libro egregio quem de Italia scripsit I p. 7 iis accessit, qui quae ex periodo adferuntur, ab Hecataei temporibus aliena esse iudicauerunt. Sed quod multitudinem locorum miratur, quos ex occidentalibus Europae partibus ab Hecataeo memoratos esse Stephanus Byzantius tradit, non debebat opinor eam cum unius Herodoti parciore sane memoria conferre, quo uel Herodorum ei supparem in mythologico opere plura de Hispaniae gentibus exposuisse forte fortuna comperimus: nec nimis exilem illarum regionum notitiam homini *πολυπλανεῖ* suppetiuisse consentaneum est, per quas iam sexto a. Chr. n. saeculo Massaliotarum colonias dispersas fuisse ueri est simillimum. De Italia autem quae posteriorem aetatem prodere uiro doctissimo uidebantur, Capua urbs et Capriae insula ad Italiam relatae nihil probant propterea quod *Καπύα πόλις Ἰταλίας* et *Καπρίη νῆσος Ἰταλίας* lemmatis potuisse Hecataei auctoritatem apponi, quantumuis is ipse Italiae nomine usus non esset, similia Herodoti Thucydidis Polybii exempla demonstrant collecta ab Hollandero p. 11 et B. Niese de Stephani Byzantii auctoribus p. 47 sq. Indidem etiam ipsum Capuae nomen explicatum haberet, si modo Hecataei tempore id inferius esse constaret Liuii IIII, 37 testimonio, cui tamen alia apud Festum u. Capua et Seruium ad Aen. X, 415 opponuntur: nam Catoni urbem annis demum circiter ducentis sexaginta antequam a Romanis caperetur conditam tradenti, siquidem fides est Uelleio I, 7, 2, ne ipsum quidem se credere Nissenus p. 500 indicauit. Adriae autem nomine ut et oppidum et sinum et fluuium ab Hecataeo dictos esse ex Stephani uerbis *Ἀδρία πόλις καὶ παρ' αὐτὴν κόλπος Ἀδρίας καὶ ποταμὸς ὁμοίως ὡς Ἑκαταῖος* concludere liceat, et sinum Adriaticum iam Phocaensibus innotuisse testatur Herodotus I, 163 et oppidi incolas Aeschylus nouit Heliadum fr. 68 N. De gallinarum autem et pecorum in illis regionibus fecunditate quae addit Stephanus omnia esse Hecataei non debebat Nissenus credere Muellero uel potius Klauseno, cuius hic ubique etiam uerba exscripsit: nam ex Aristotelis qui fertur *περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων* c. 128 deriuata esse dudum adnotauit Meinekius. Itaque nihil dum uideo cur non liceat acquiescere in Eratosthenis iudicio, quod acceptum

referimus Straboni I, 1, 11 p. 7 *τὸν μὲν οὖν (Ἀναξίμανδρον) ἐκδοῦναι πρῶτον γεωγραφικὸν πίνακα, τὸν δὲ Ἑκαταῖον καταλιπεῖν γράμμα*[1]) *πιστούμενον ἐκείνου εἶναι ἐκ τῆς ἄλλης αὐτοῦ γραφῆς.* Quod si certa esset opinio, quae mihi quoque perplacet, ex ipso dicendi genere effecisse Eratosthenem periodum esse non alius atque genealogiarum libros auctoris, nouum exsisteret eorum sententiae impedimentum, qui illam qualis Alexandrinorum aetate ferebatur aut totam falsarii fuisse aut aliena manu ita interpolatam, ut sui dissimilis euaderet. Cobetus tamen dictionis illa congruentia ita abusus est, ut audacter inuerso Eratosthenis iudicio genealogias et quas male ab his discreuit historias *ψευδεπιγράφους* esse contenderet Mnemosynae n. s. u. XI p. 1 sqq. Cuius a sententia non multum discrepuit C. Sittl in historia litterarum Graecarum I p. 349, qui fabularum explicationes eiusmodi qualis est de Cerbero serpente Taenario propter uenenum letale Orci cane cognominato (fr. 346) ab Hecataei aetate abhorrere putabat. Quod contra erunt nisi fallor quibus potius id ipsum antiquitatis fidem praestare uideatur, quod idem scriptor aliis fabulis talem explicandi rationem adhibet (cf. etiam fr. 349 et 357), aliis satis credulum se praebet (fr. 337). Herodoti uero locus VI, 137 ut unum opus ab Hecataeo scriptum esse euincat, tantum abest, ut non possit nisi ad genealogias referri.

III.

Pherecydem genealogum fuisse Atheniensem grauissimus auctor fidem facit Eratosthenes apud Diog. Laert. I, 119 nec discrepant ceteri testes quotquot patriam eius commemorant. Recentiores tamen plerique omnes Lero eum oriundum fuisse sibi persuaserunt propter Suidae glossas hasce:

Φερεκύδης Ἀθηναῖος, πρεσβύτερος τοῦ Συρίου ὃν λόγος τὰ Ὀρφέως συναγαγεῖν· ἔγραψεν Αὐτόχθονας (ἔστι δὲ περὶ ἀρχαιολογίας τῆς Ἀττικῆς) ἐν βιβλίοις ι΄,

---

1) Ex ipsa hac oppositione Eratostheni tabulam Hecataei geographicam non innotuisse collegeris quam posteriores memorant Agathemerus I, 1 p. 471. Schol. et Eustath. ad Dionys. perieg. p. 428. 208 M. Quare ne Herodoti quidem IIII, 6 notam ad Hecataeum potissimum spectare tam certum uidetur quam uulgo arbitrantur. Sittlio autem l. infra i. cur Strabonis locus de corruptela suspectus sit ego plane non assequor.

παραινέσεις δι' ἐπῶν. Πορφύριος δὲ τοῦ προτέρου οὐδένα πρεσβύτερον δέχεται, ἀλλ' ἐκεῖνον μόνον ἡγεῖται ἀρχηγὸν συγγραφῆς.

Φερεκύδης Λέριος ἱστορικὸς γεγονὼς πρὸ ὀλίγου τῆς οε' ὀλυμπιάδος. περὶ Λέρου, περὶ Ἰφιγενείας, περὶ τῶν Διονύσου ἑορτῶν καὶ ἄλλα.

Nimirum eundem fuisse Lerium et Atheniensem iam Vossius de historicis Graecis p. 25 W. hoc argumento euincere sibi uisus est, quod Eratosthenes Strabo X, 5, 8 p 487 ceteri unum modo nouerint Pherecydem historicum: idemque Muellerus 1 p. XXXVI eo confirmari putabat, quod Eusebius olympiade 81 Pherecydem historicum floruisse tradit, eadem scilicet aetate, quam Lerio tribuit Suidas. Dubitationem quandam primus mouit Rohdius noui musei Rhenani u. XXXIII p. 210 sq., quod libri quos Lerium scripsisse Suidas perhibet, posteriori potius aetati conuenire uiderentur. Mihi ut tertium praeter theologum et genealogum Pherecydem fuisse existimem praeter cetera persuadet Clementis Alexandrini locus Strom. V, 8 p. 671 sq. (fr. 113) *πρὸς δὲ καὶ τῶν ἄλλων βαρβάρων ὅσοι φιλοσοφίας ὠρέχθησαν τὸ συμβολικὸν εἶδος ἐζήλωσαν. φασὶ γοῦν καὶ Ἰδανθούραν τὸν Σκυθῶν βασιλέα, ὡς ἱστορεῖ Φερεκύδης ὁ Σύριος, Δαρείῳ διαβάντι τὸν Ἴστρον πόλεμον ἀπειλοῦντα πέμψαι σύμβολον μῦν βάτραχον ὄρνιθα οἰστὸν ἄροτρον.* Sequitur iam narratio similis Herodoteae illi IIII, 131 nisi quod falsa signorum explicatio tribuitur Orontopagae chiliarcho, uera Xiphodrae iisque etiam aratri rationem habendam fuisse patet. Finem faciunt haec: *Ἀνάχαρσίν τε τὸν Σκύθην φησὶ καὶ αὐτὸν κοιμώμενον κατέχειν τῇ μὲν λαιᾷ τὰ αἰδοῖα, τῇ δεξιᾷ δὲ τὸ στόμα, αἰνιττόμενον δεῖν μὲν ἀμφοῖν, μεῖζον δὲ εἶναι γλώττης κρατεῖν ἢ ἡδονῆς.* In promptu est pro *φησί* reponere *φασί*: quamquam ne sic quidem liceret de Atheniensi cogitare, quem uel in stirpibus heroum persequendis semel tantum ad tempora suis propiora descendisse uideamus (fr. 20). At potuit profecto posterioris aetatis scriptor utramque narrationem similiter coniungere atque grammaticus is quem sequitur Strabo VII, 3, 8 p. 301 Anacharsidis mentionem cum Idanthyrsi regis sociauit. Quod cum facile sit apud Clementem cum Sylburgio Vossio Wesselingio pro *ὁ Σύριος* rescribere *ὁ Λέριος*, maluerim hos sequi quam ipsius scriptoris errorem statuere, qualem sane commisisse uidentur Macrobiorum auctor c. 22 p. 224 et Tzetzes exeg. in Il. p. 38. Eundem quem

apud Clementem intellego Pherecydem in uita Hippocratis p. 449, 4 W. memoratum *μνημονεύει δὲ τῆς γενεαλογίας αὐτοῦ Ἐρατοσθένης καὶ Φερεκύδης καὶ Ἀπολλόδωρος καὶ Ἄρειος ὁ Ταρσεύς*, quem non posse genealogum esse iam Vossius p. 483 sq. uidit, sed Eratosthene inferiorem fuisse probabiliter inde collegit, quod et apud biographum huic subiungatur et hic ipse duos tantum nouerit Pherecydas Syrium et Atheniensem. At de huius aetate quae habet Eusebius, non est quo erroris conuincere possimus. Solet enim eius memoria cum antiquorum testium Hesiodi Acusilai Hellanici aliorum auctoritate coniungi et quod potius est Ionica dialecto eum usum esse fragmenta tam luculenter probant, ut mireris Dionysium Halicarnassensem l. p. 8 d. scripsisse siquidem de Pherecyde scripsit, quae probabilis est Bergkii suspicio hist. litt. Graec. II p. 396, *οἱ τὴν ἀρχαίαν Ἀτθίδα προελόμενοι μικράς τινας ἔχουσαν διαφορὰς πρὸς τὴν Ἰάδα.* Atheniensi enim logographo licuit superiorum etiam dialectum sequi, siquidem non post medium quintum a. Ch. saeculum scripsit, ut ne hanc quidem ob causam Lero illum ortum putare necesse sit. Et Atheniensium laudibus fauentem maxime refert fragmentum illud 15, quo Telamon amicus non frater Pelei, sed Actaei et Glaucae filius fuisse perhibetur, ne uidelicet ab Aeacidis Aeginetis genus ducat. In genealogum igitur optime conuenire uideri potest, quod de Atheniensi tradit Suidas *ἔγραψεν Αὐτόχθονας (ἔστι δὲ περὶ τῆς ἀρχαιολογίας τῆς Ἀττικῆς) ἐν βιβλίοις ι´*: quamobrem genealogiis etiam Autochthonum nomen impositum uulgo existimant. At pauca eorum fragmentis de rebus Atticis exponi iam Sturzius p. 70 mirabatur atque aliud profecto monstrat unicum quod ex Autochthonibus adfertur fragmentum in Etymologico magno u. *βοηδρομιών*: quod Sylburgio a genealogo ita alienum esse uidebatur, ut Pherecratis nomen reponere mallet, nec multum abfuit quin et Sturzio (p. 61 sqq.) persuaderet et Muellero (p. 99 coll. p. XXXVI n. 3). Sed geminum nunc accessit ex scholiis Aristideis fragmentum 1 a, quod cum ne ipsum quidem genealogi posse esse perspexisset Muellerus, Antiocho potius tribuendum esse suspicabatur, cuius mentio cum Pherecydis coniungitur[1]): sociata autem

1) Huius fragmenti si memor fuisset Hillerus Hermae u. XXI p. 133, non puto obloeuturum fuisse Muellero Antiochum fr. 101 citatum Syracusanum esse neganti.

utriusque memoria et argumenti similitudo etiam tertium ad eundem auctorem reuocari iubet fragmentum 101 in iisdem scholiis seruatum. Corruptelas quibus hoc etiam magis quam illud laborat nihil moror: nam lubricum est eas corrigere ante meliores scholiorum codices collatos, ex quibus quanta disci possint, felici Wilamowitius docuit inuento. Neque obscuram *βοηδρόμιος* epitheti originationem anquirere operae pretium uidetur mirum illud *Διόνυσος* et *Ἶσις* nominum ueriloquium spectanti: *λέγοντες καὶ διὰ τοῦτο κεκλῆσθαι Διόνυσον ὡς ἐκ Διὸς ἐς νύσας ῥέοντα· νύσας γάρ φησιν* (l *φασ ν*) *ἐκάλουν τὰ δένδρα· εἶτα ἐπεξίασι φυσικώτερον τῷ λόγῳ λέγοντες Ἶσιν μετωνομάσθαι τὴν γῆν ἀπὸ τῆς περὶ τὴν θέσιν τὴν κατὰ μέσον ἰσότητος* (fr. 1 a). Talia igitur a *Τέως* nominis originatione fr. 112 prodita satis diuersa in seriorem Autochthonum auctorem bene conueniunt, quem cur non credamus esse Lerium, causam uideo nullam: quae ratio ipsa etiam simplicitate nisi fallor praestat Gutschmidii sententiae, qui apud Flachium l. d. p. 223 Atheniensem et Lerium eundem esse obtinet, ut tamen et Autochthonas et quae Suidas Lerio tribuit praeter libellum *περὶ Λέρου* ad Atheniensem iuniorem referat de rebus sacris Atticorum scriptorem. Superest ut de theogonia uideamus semel in scholiis Apollonianis de Typhois exitu allata, quam ab Atheniensis primo libro non esse diuersam Sturzio p. 154 ac Muellero eo minus aduersor, quoniam in multitudine locorum Pherecydis a scholiis illis seruatorum unum Syrii esse parum profecto est credibile. Sed non debebant Muellerus et Gutschmidius procliuem sane Suidae errorem imitantes cum Atheniensis libro confundere *θεολογίαν*, quam excitat Apollonius de pronomine p. 82 Bk. s. 65, 15 Sch. *καὶ Φερεκύδης ἐν τῇ θεολογίᾳ καὶ ἔτι Δημόκριτος — συνεχέστερον χρῶνται τῇ ἐμεῦ καὶ ἔτι τῇ ἐμέο*: quocum iungendum alterum eiusdem testimonium de Democrito Pherecyde Hecataeo sincerae Iadis auctoribus p. 118 s. 93, 2. At neque hoc nomine potuit Atheniensis scriptor laudari et *θεολογίαν* Clemens Strom. V, 8 p. 676 apertis uerbis Syrio uindicat, quem etiam ab aliis *θεολόγον* nuncupatum esse loci a Sturzio p. 28 congesti demonstrant.
